

Omschrijving modules

Cursusprogramma Natuurbeheer en ondernemerschap

Bij iedere module vindt u een aantal waarden terug:

N = basiscursus (B) of niveau 1, 2 of 3 van de opleiding.

Dd = lestijd (uitgedrukt in dagdelen)*. Dit is de tijd waarin u actief lessen volgt of meedoet aan excursies.

In sommige gevallen zult u lessen moeten voorbereiden, deze tijd komt bovenop de vermelde lestijd, net als de extra tijd die u mogelijk nodig heeft om een afsluitende toets in de vorm van een kennistest of presentatie voor te bereiden of een verslag/plan te schrijven. De totale studiebelasting is afhankelijk van uw vooropleiding en (bedrijfs)situatie en varieert ook per module, waarbij met name de modules die alleen op niveau 2 en 3 worden gegeven extra thuiswerktijd zullen vergen.

* Een dagdeel is een ochtend, middag of avond.

Inleiding beheer natuurgrasland

Dd: 6

In deze inleiding wordt behandeld hoe planten, dieren, bodem en omstandigheden met elkaar verband houden en welke manieren er zijn om de soortensamenstelling te helpen ontwikkelen naar het gewenste natuurdoel. Verder leert u veel voorkomende doelsoorten (planten en dieren) van kruidenrijke graslanden herkennen en maakt u kennis met de gedragscode.

M1 Filosofie natuur en ondernemerschap

N: 1, 2 en 3 Dd: 2

Wat kenmerkt een natuurondernemer die natuur op de eerste plaats zet en voedselproductie daar ondergeschikt aan maakt?

In deze module wordt aandacht besteed aan de filosofie en het economisch denken van de natuurondernemer en aan de samenwerking met terrein beherende organisaties, als Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.

M2 Samenhang landschap, bodem, water en vegetatie (Landschaps Ecologische Systeem Analyse)

N: 1, 2 en 3 Dd: 4

Zonder kennis van het landschap waarin en de bodem waarop u werkt, is het slecht te voorspellen wat bepaalde maatregelen voor effect hebben, op de korte en de lange termijn. Verdiep met deze module uw kennis over het verband tussen landschap, bodem, water en vegetatie en over welke natuurdoelen (planten en dieren) waar kunnen worden behaald. Ook het natuurbeleid komt aan de orde inclusief de Subsidieregeling Natuur en Landschap.

Na afloop van deze module heeft u de Landschaps Ecologische Systeem Analyse toegepast op uw eigen situatie en verwoord in een verslag.

M3 Factoren voor verhogen natuurkwaliteit

N: 1, 2 en 3 Dd: 4

Natuurontwikkeling in de gewenste richting, dat is niet altijd makkelijk te bereiken. Als je weet wat je uitgangspositie is en welke principes de basis vormen voor een grotere biodiversiteit, dan vergroot dat de kans op succes aanzienlijk.

Na afloop van deze module herkent u overgangen en gradiënten op uw eigen terrein die kansen bieden voor het vergroten van de natuurkwaliteit en weet u waarom tijd ook een belangrijke factor is als het gaat om de ontwikkeling van natuurkwaliteit.

M4 Graslandbeheer en basis soortenkennis

N: 1, 2 en 3 Dd: 6

Meer verschillende planten (en dieren) op uw grasland? Een hogere biodiversiteit is op elke grondsoort te realiseren. Maar hoe? En welke planten en dieren horen daar bij?

Na het volgen van deze module kunt u kenmerkende soorten van graslanden die (nog) onder invloed staan van bemesting op naam brengen en weet u welke soorten horen bij verschrallingsfase 0, 1 en 2. Ook weet u hoe en waarom u via gerichte maatregelen als maaien en beweiden een hogere biodiversiteit kunt bereiken.

M5 Verschralingsbeheer: soorten herkennen en maaibeheer

N: 2 en 3 Dd: 4

Verschralen van graslanden is een belangrijke maatregel om meer biodiversiteit te krijgen: hoe schraler het land hoe meer bijzondere soorten de kans krijgen. Deze module biedt een verdieping van M4 en zoekt in op voedselarmere gronden (verschralingsfase 3 en 4) en de rol van successie.

Na het volgen van deze module weet u welke planten en dieren kenmerkend zijn voor niet- of weinig bemeste graslanden op verschillende bodems, met welk beheer u de hoogste natuurkwaliteit krijgt op uw bedrijf en wat dat betekent voor de gewasopbrengst.

M6 Verschralingsbeheer: bodem en bemesten

N: 2 en 3 Dd: 5

Bodem, bodemleven en water zijn cruciaal in natuurbeheer én de basis van uw bedrijf. Hoe, wanneer en waarmee u bemest heeft directe invloed op die bodem, logisch. Maar hoe zit dat precies en wat kunt u het beste doen om uw natuurdoelen te halen en goede voederwaarden te behouden? Is niet of minimaal bemesten eigenlijk altijd het beste voor het behalen van natuurdoelen?

Tijdens deze module leert u er alles over en schrijft u een bemestingsplan gericht op verschraling van uw gronden.

M7 SynBioSys in de praktijk

N: 2 en 3 Dd: 2

Zou het niet mooi zijn als u vooraf kunt bekijken of de maatregelen die u wilt toepassen ook de plantensoorten gaan opleveren die u in gedachten heeft?

Zekerheid krijgt in de natuur niemand, maar met het vegetatiekundige programma SynBioSys heeft u een handig hulpmiddel in handen.

M8 Natuurdoelen en opbrengsten grasland

N: 2 en 3 Dd: 2

Grasland met een hoge natuurwaarde is geweldig mooi voor planten en dieren, maar hoeveel vee van welke soort kunt u nog laten lopen op dat land? Hoe kun je sturen op het halen van natuurdoelen én met voederwinning een goed financieel resultaat behalen? Hoe benut je de voordelen van natuurgras?

Tijdens deze module berekent u uitgaande van de vastgestelde verschralingsfase(n) voor uw eigen situatie wat de productie van het grasland zal worden en hoeveel dieren u op deze gronden zou kunnen houden of hoeveel grasbalen u er zou kunnen oogsten.

M9 Veehouderij

N: 2 en 3 Dd: 2

Uw natuurbeheersmaatregelen hebben effect. Het grasland wordt schraler, er komen meer en andere soorten planten in voor. Maar wat betekent dat voor de productie van uw vee? Wat voor effecten heeft natuurgras op de diergezondheid? Kiest u voor vlees of melk, voor koeien, schapen of misschien wel geiten en welk ras is dan kansrijk?

Tijdens deze module brengt u met behulp van een rekenprogramma de consequenties van verschillende keuzes voor uw verdienmodel in kaart.

M10 Gegevens verzamelen en monitoring

N: 3 Dd: 3

Metten is weten. Voor uw eigen planvorming, maar ook als onderdeel van subsidieverplichtingen, is het nodig dat u uw beheerresultaten monitort. Hoe verzamelt u gegevens over de natuur op uw gronden? Wie schakelt u daarbij in? Uit welke onderdelen bestaat een monitoringsprogramma?

Bij afronding van de module heeft u uw eigen monitoringsplan geschreven.

M11 Het schrijven van een natuurbedrijfsplan (voorheen M11 tot en met M13)

N: 3 Dd: 13

U wilt dat de natuur de basis vormt van uw bedrijf. In deze module brengt u uw ambities en mogelijkheden in kaart en vertaalt die naar een natuurbedrijfsplan. Voor het berekenen van de reële kosten en baten van het beheer van natuurgrasland kunt u daarbij gebruik maken van de graslandapp. Een bedrijfsexcursie scherpt de eigen ideeënontwikkeling.

Na afronden van de module heeft u een natuurbedrijfsplan, waar een communicatieplan, een businessplan en economische onderbouwing onderdeel van uit maken.

F1 Deelbiotopen en biodiversiteit

Dd: 2

Landschapselementen en deelbiotopen zijn van groot belang voor het verhogen de biodiversiteit. Welke passen in het landschap waarin u werkt en wat kunnen ze betekenen voor de biodiversiteit én de productiviteit op uw bedrijf?

Deze module biedt een kennismaking met verschillende landschapselementen (nat en droog).

F2 Weidevogelbeheer

Dd: 2

Vergroot u uw kennis over weidevogelbeheer. Op deze dag, die samen met Vogelbescherming wordt georganiseerd, wordt ingegaan op de meest actuele inzichten over weidevogelbeheer, benodigd broedsucces, monitoringsaspecten zoals alarmtellingen, goede praktijkvoorbeelden en de activiteiten van Vogelbescherming.

F3 Teelt van graan in natuurgebieden ter verbetering van akkerflora en –fauna

Dd: 3

Bent u boer of terreinbeheerder en zou u aan de slag willen met graanteelt op akkers die ruimte bieden aan een grote diversiteit aan planten en dieren? Maar u heeft hierover nog allerlei vragen. Bijvoorbeeld: Hoe pak ik dat aan? Kan het ook uit? Tijdens deze module worden de ins en outs van de teelt van granen in natuurgebieden besproken en vergroot u uw kennis van akkerflora en –fauna.

F4 Wat een natuurbeheerder moet weten over de veehouderij

Dd: 4

Met welke wetten en regels, kosten en economische marges heeft een boer die natuurgrond pacht eigenlijk te maken? Boeren moeten aan vele regels voldoen die voortdurend veranderen. Daarnaast moet er simpelweg ook brood op de plank komen.

Deze module biedt terreinbeheerders een kijkje in de keuken van de boer, waardoor het makkelijker wordt om met oog voor het veehouderijbedrijf samen op te trekken bij het beheer van natuurgrond.

F5 Natuurvlees als commercieel concept

Dd: 2

Runderen, paarden, schapen, geiten en zelfs varkens kunnen een belangrijke rol spelen bij het beheer van natuurterreinen.

Maar dat kan alleen als ze ook bij kunnen dragen aan het inkomen van de veehouder. Tijdens deze module krijgt u inzicht in wat daarbij komt kijken.

F6 Insectenvriendelijke maatregelen

Dd: 2

Insecten zijn belangrijk in de natuur: ze dienen als voedsel voor weidevogels, kleine zoogdieren en amfibieën, zorgen voor bestuiving, jagen op schadelijke plaagdieren en dragen hiermee bij aan een stabiel ecosysteem.

In deze module gaan we in op de eisen die insecten als bijen, vlinders, kevers en libellen stellen aan hun omgeving én met welke eenvoudige maatregelen u de diversiteit aan insecten kunt vergroten

F7 Planten op naam brengen met de flora

Dd: 2

Bij het beheer van natuurgraslanden is het belangrijk om te weten wat er op de percelen staat. Sommige planten kent u al van kleins af aan bij naam, andere gaan vaak naamloos en soms zelfs ongezien aan je voorbij.

Na het volgen van deze module weet u hoe u met behulp van een flora planten op naam kunt brengen en heeft u kennisgemaakt met kenmerkende soorten van natuurgraslanden.

F8 Determineren van grassen

Dd: 2

Het belangrijk om te weten wat er op percelen natuurgrasland staat om te kunnen bepalen wat voor maatregelen u zou moeten nemen voor meer biodiversiteit. Maar het is knap lastig om grassen op naam te brengen, zeker wanneer ze niet bloeien.

Tijdens deze module leert u de meest voorkomende grassen herkennen, ook zonder dat ze bloeien, en krijgt u handvatten voor het op naam brengen van andere soorten.

F9 Introductie Natuurlijke Landbouw

Dd: 4

Zoek je naar mogelijkheden om binnen je bedrijf landbouw meer te verenigen met natuur? Wil je meer gebruik gaan maken van wat de natuur te bieden heeft?

Tijdens deze module maak je kennis met verschillende vormen van natuurlijke landbouw en krijg je de eerste bouwstenen aangereikt om je boerenbedrijf met of zonder vee natuurlijker te maken of om je eigen natuurlijke landbouwproject te starten.